

Paikallispankkien vakavaraisuuden hallinnan arviointikehikko

1 Johdanto

Pankin riskien hallinnan ja hallinnon jäljempänä mainituista kokonaisuuksista on tehtävä riippumattomat arviot. Kunkin kokonaisuuden hallinnan numeerinen arvio sekä mahdolliset arvioon liittyvät kommentit on ilmoitettava taulukossa PS01 sillä rivillä, joka jäljempänä on mainittu kokonaisuuden yhteydessä.

<u>Rivi</u>	<u>Arvioitava kokonaisuus</u>
05	Hallinnon luotettavuus
10	Liiketoiminta- ja toimintaympäristöriski
15	Luottoriski
20	Markkinariski
25	Likviditeettiriski
30	Operatiivinen riski
35	Pääoman riittävyys

Arviot annetaan tässä liitteessä olevan arviointiasteikon mukaisesti.

2 Soveltamisohje: esimerkkejä arvioitavista kokonaisuuksista

Seuraavassa on soveltamisohjeena esitetty kunkin kokonaisuuden arviossa huomioitavia keskeisiä osa-alueita sekä annettu esimerkkejä seikoista, joita osa-alueiden hallinta edellyttää.

Rivi 05: Hallinnon luotettavuus

Toiminnan tavoitteiden asettaminen

Esimerkiksi:

► Valvottavan toiminnalla on selkeät periaatteet ja tavoitteet, jotka ohjaavat toimintaa pitkäjänteisesti sekä tukevat tarkoituksenmukaista päätöksentekoa ja riskinottoa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden varmistaminen

Esimerkiksi:

► Ylin johto on päättänyt raportoinnista ja muista menetelmistä, joilla varmistetaan, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuus ovat riittäviä toiminnan luonne, laajuus ja monipuolisuus huomioiden (organisaatiokäytännöt, riippumaton riskienvalvonta, sisäinen tarkastus ja compliance -toiminto).

ICAAP-prosessin ja vakavaraisuuslaskennan hallinta

Esimerkiksi:

► Ylin johto on vahvistanut vähintään vuosittain vakavaraisuuden hallinnan (ICAAP) periaatteet. Ylin johto on sisäistänyt ICAAP -prosessin osaksi pankin johtamista.

► Ylin johto on hyväksynyt vakavaraisuuslaskennassa (omien varojen määrä ja vähimmäisvaatimus) noudatettavat ohjeet ja prosessit. Vakavaraisuuslaskentaa varten on saatu/järjestetty riittävä koulutus, ja laskentaan on riittävä sisäinen valvonta.

► Ylin johto on vahvistanut vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden julkistamisen Pilari 3 -vaatimusten mukaisesti.

Rivi 10: Liiketoiminta- ja toimintaympäristöriski

Toiminnan strateginen johtaminen

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto on laatinut pankin toiminnalle johdonmukaisen pitkän aikavälin strategian ja strategiset tavoitteet.
- ▶ Pitkän aikavälin strategia on laadittu pääomatavoitteet ja vakavaraisuus huomioon ottaen (esimerkiksi tavoitellun kasvun tai uusien tuoteryhmien vaikutukset vakavaraisuuteen on otettu huomioon).

Toimintaympäristön kehityksen arviointi

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on arvioinut toimintaympäristön asiakaspohjan (esim. elinkeinoelämän ja asukasluvun) ja kilpailutilanteen tulevaa kehitystä.
- ▶ Pankki on arvioinut toimintaympäristön odotetun kehityksen vaikutusta pankin liiketoiminnan edellytyksiin ja kannattavuuteen.

Toiminnan suunnittelu ja ohjaus

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki suunnittelee toimintaansa säännöllisesti ja johdonmukaisesti. Suunnittelussa asetetaan toiminnalle konkreettiset tavoitteet ja ennusteet, esimerkiksi tuotoille, kuluille, kannattavuudelle tai markkinaosuuksille.
- ▶ Toimintaa ohjataan järjestelmällisesti. Toiminnan toteutunutta kehitystä ja toiminnassa tapahtuvia muutoksia seurataan esimerkiksi sisäisen laskennan raportoinnin avulla.

Rivi 15: Luottoriski

Luottoprosessin hallinta

Esimerkiksi:

- ▶ Luotonmyynnön periaatteet ja luottoprosessi (luottopäätösvaltuudet, luottokelpoisuusarviot, luottopäätöksenteo, vakuushallinta, luottoriskin hinnoittelu) ovat selkeästi määritelty ja viety pankin käytäntöön.
- ▶ Luoton hinnoittelussa on huomioitu johdonmukaisesti odotetun tuoton ja riskin välinen suhde.
- ▶ Saamisten/vastapuolten luottoluokitukset päivitetään säännöllisesti.
- ▶ Ongelmasaamiset ja riskiasiakkaat on tunnistettu, ja menettelytavat on luotu ja otettu käyttöön.

Luottoriskistrategian ja luottolimiittien hallinta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on laatinut johdonmukaisen luottoriskistrategian, jossa määritellään luottokannan tavoiteltu rakenne ja laatu.
- ▶ Pankki on määritellyt luottoriskin hajauttamiseksi (riskikeskittymien hallitsemiseksi) rajat eri kokonaisuuksille, kuten asiakkaille, tuotteille ja toimialoille.
- ▶ Rajat ovat johdonmukaisia ja perusteltuja luottoriskin hallinnan näkökulmasta.

Luottoriskien raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto valvoo säännöllisesti
 - suurimpien asiakaskokonaisuuksien tilaa
 - luottopäätösten pysymistä valtuuksien rajoissa
 - luottosalkun kokonaisuuksien pysymistä limiittien rajoissa
 - luottoprosessin, luottoriskistrategian ja luottolimiittien sopivuutta sekä ajantasaisuutta.

Rivi 20: Markkinariski

Markkinariskien tunnistaminen ja mittaaminen sekä mittaamista koskevien periaatteiden määrittely

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on määritellyt markkinariskien mittaamista (ml. stressitestit) ja arvostamista koskevat periaatteet.

Markkinariskistrategia, organisaatio ja vastuut sekä markkinariskilimiittien hallinta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on laatinut markkinariskistrategian, jossa määritellään pitkän aikavälin linjaus riskinottohalukkuudesta ja kaupankäyntivaraston määritelmä.
- ▶ Pankki on määritellyt eri markkinariskeille limiitit.
- ▶ Pankki on määritellyt riskienhallintaa koskevat vastuut.

Markkinariskien raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki ylin johto valvoo säännöllisesti
 - markkinariskin pysymistä asetetuissa rajoissa
 - markkinariskiä sisältävän toiminnan tulosta
 - stressitestien tuloksia.

Rivi 25: Likviditeettiriski

Likviditeettiriskin tunnistaminen ja mittaaminen sekä hallintaa koskevien periaatteiden määrittely

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on laatinut jatkuvuussuunnitelmat sekä määritellyt riskin hallintaa ja mittaamista (ml. stressitestit) koskevat periaatteet.

Likviditeettiriskin raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki ylin johto valvoo säännöllisesti
 - maksuvalmiuspuskuria
 - talletusten kehitystä
 - likvidien varojen/sijoitusten määrää ja koostumusta
 - muiden rahoituslähteiden kehitystä (hypopankki ym.)
 - stressitestien tuloksia.

Rivi 30: Operatiivinen riski

Operatiivisten riskien tunnistaminen ja mittaaminen sekä hallintaa koskevien periaatteiden määrittely

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto on hyväksynyt erillisen operatiivisten riskien hallinnan politiikan / sisäisen ohjeen. Ohjetta on päivitetty määräajoin, esimerkiksi vuosittain, vastaamaan liiketoiminnassa tapahtuneita muutoksia.
- ▶ Pankissa on tunnistettu ja dokumentoitu merkittäviin tuotteisiin, palveluihin, toimintoihin, prosesseihin sekä järjestelmiin liittyvät operatiiviset riskit.

- ▶ Pankin operatiiviset riskit on arvioitu kvantitatiivisesti (toteutumisen todennäköisyys ja vahingon suuruus).
- ▶ Riippumaton sisäinen tarkastus on arvioinut operatiivisten riskien hallinnan riittävyyden. Tarkastus on tehty määräajoin, esimerkiksi vuosittain.

Operatiivisten riskien raportointi ja valvonta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankissa on järjestetty tappiotiedon keruu ja operatiivisten riskien raportointiprosessi.
- ▶ Pankin ylin johto käsittelee säännöllisesti raportit operatiivisten riskien toteutumisesta.
- ▶ Pankissa on kattava vakuutusurva, ja sen riittävyyttä on arvioitu säännöllisesti.

Rivi 35: Pääoman riittävyys

Riskiperusteisen pääomatarpeen arviointi ja laadullisten riskien hallinta (vakavaraisuuden kokonaisarvio)

Esimerkiksi:

- ▶ Pankki on arvioinut Pilari 1:n mukaisessa omien varojen vähimmäismäärän laskennassa huomiotta jäävien luotto-, markkina-, operatiivisten ja muiden riskien suuruutta. Pankki on omat erityispiirteensä huomioiden määrittänyt, kuinka paljon pääomaa sen täytyy varata Pilari 2:n mukaan, jotta vakavaraisuus ei vaarantuisi poikkeuksellisenkaan riskin realisoituessa.
- ▶ Pilari 2:n mukaan allokoitua pääoman määrää on perusteltu johdonmukaisilla menetelmillä ja laskelmilla, esimerkiksi stressitesteillä.
- ▶ Pilari 2:n mukaisessa pääomavarauksessa kokonaisuudessaan on luotto-, markkina- ja operatiivisten riskien lisäksi huomioitu myös muut pääomaa vaativat tekijät, kuten suunniteltu kasvu.
- ▶ Määrällisten riskien lisäksi myös olennaiset laadulliset riskit on tunnistettu ja niiden hallitsemiseksi on esitetty jokin muu riskienhallinnan keino kuin pääoma.

Pääomatason asettaminen ja pääoman riittävyyden varmistaminen

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto on vahvistanut vakavaraisuuden ylläpitämiseksi tarvittavan pääomatason ja suunnitelman pääoman mahdollisista lisäyksistä/vähennyksistä.
- ▶ Muuhun kuin tulo-rahoitukseen perustuvat pääoman lisäykset ovat luotettavasti suunniteltuja. Pääoman kustannukset sekä rahoittajien keskittyneisyyteen liittyvät riskit on otettu huomioon.
- ▶ Pankilla on luotettava suunnitelma rahoituksen järjestämiseksi poikkeuksellisten tilanteiden (pääomakriisin) varalle.

Pääomatason seuranta

Esimerkiksi:

- ▶ Pankin ylin johto seuraa säännöllisesti omien varojen määrän pysymistä riittävällä tasolla.

3 Soveltamisohje: asteikko riskien hallinnan ja hallinnon riippumattomien arvioiden ilmoituksille

Taulukossa PS01 ilmoitetaan numeerinen arvio alla olevan asteikon mukaan kullekin tässä liitteessä arvioitavaksi ilmoitetulle kokonaisuudelle.

Numeerinen arvio	Sanallinen arvio	Arvion perusteet	Esimerkkejä arvion mukaisesta liiketoiminnan ja riskien hallinnasta sekä niiden kehitystarpeista
1	Ei kontrollitoimintojen tarvetta	Toimintaa ei ole, joten ei ole myöskään kontrollitoimintojen tarvetta.	Ei hallinnan tarvetta.
2	Vahva ohjaus ja valvonta	Hallinta on johdonmukaista, kokonaisvaltaista ja eteenpäin katsovaa.	(1) Liiketoiminnan suunnittelu, riskien tunnistus, riskien arviointi, riskien rajoitus ja riskiperusteisen pääomantarpeen määrittäminen ottavat kokonaisvaltaisesti huomioon kaikki pankin toiminnan ja toimintaympäristön kannalta olennaiset tekijät. (2) Liiketoiminnan suunnittelu, riskien hallinta ja pääomantarpeen määrittäminen perustuvat johdonmukaisiin ja perusteltuihin oletuksiin sekä laskelmiin (stressitestit). (3) ICAAP-prosessi on sisäistetty osaksi pankin päätöksentekoa sekä strategisella että operatiivisella tasolla.
3	Tyydyttävä ohjaus ja valvonta	Hallinnassa on joitakin puutteita tai epä johdonmukaisuuksia, jotka aiheuttavat pankille kohtalaista riskiä.	(1) Liiketoiminnan suunnittelussa tai riskien hallinnassa on joitakin puutteita tai epä johdonmukaisuuksia, joita tulee kehittää edelleen, jotta pankin vakavaraisuuden hallinta voidaan katsoa vakuuttavaksi ja kokonaisvaltaiseksi. (2) Liiketoiminnan suunnittelussa, riskien arvioinnissa tai pääomantarpeen määrittämisessä käytettyjen menetelmien, oletusten tai laskelmien (stressitestien) tulisi olla johdonmukaisempia, monipuolisempia tai paremmin perusteltuja, jotta voidaan vakuuttua niiden luotettavuudesta. (3) ICAAP-prosessia ei ole sisäistetty osaksi päätöksentekoa kaikilla strategisen ja operatiivisen toiminnan tasoilla.
4	Puutteellinen ohjaus ja valvonta	Hallinnassa on selkeitä korjausta tai kehitystä edellyttäviä puutteita, jotka aiheuttavat pankille merkittävää riskiä.	(1) Liiketoiminnan suunnittelu ei kattavasti huomioi kaikkia toiminnan jatkuvuuden sekä kannattavuuden kannalta oleellisia tekijöitä. (2) Riskien tunnistusta, arviointia, rajoittamista tai valvontaa tulee kehittää kattavammaksi tai eteenpäin katsovammaksi, jottei jokin olennainen riski (esimerkiksi keskittymä) kasva liian suureksi, koska sitä ei huomioida riittävästi. (3) Riskien rajoittamiseksi asetetut vastuut tai limiitit eivät ole perusteltuja riskien hallinnan, pääoman riittävyyden tai toiminnan/ympäristön odotetun kehityksen huomioiden. (4) Limiitit ja vastuut eivät konkreettisesti rajaa riskiä (pehmeät limiitit), tai niitä ei käytännössä noudateta. (5) Liiketoiminnan suunnittelussa, riskien arvioinnissa ja rajoittamisessa sekä pääomantarpeen määrittämisessä ei ole käytetty johdonmukaisia menetelmiä. (6) Yritystason ohjaus ja hallinto on monimutkaisesti tai epäselvästi järjestetty. (7) ICAAP -prosessia ei ole sisäistetty osaksi pankin päätöksentekoa strategisella ja operatiivisella tasolla, vaan ICAAP:ia hallitaan mekaanisesti tai irrallaan päätöksenteosta.
5	Heikko ohjaus ja valvonta	Hallinnassa on vakavia puutteita, jotka aiheuttavat pankille suurta riskiä.	(1) Liiketoiminta ei ole suunnitelmallista tai tavoitteellista. (2) Toiminnan jatkuvuuden kannalta suurimpia riskejä (esimerkiksi suurimmat vastapuolet) ei ole lainkaan tunnistettu, arvioitu, rajoitettu tai valvottu. (3) Riskiperusteista (Pilari 1+2) pääomantarvetta ei ole lainkaan arvioitu tai perusteltu. (4) Liiketoiminnan suunnittelussa, riskien arvioinnissa tai pääomantarpeen määrittämisessä käytetyt oletukset ja laskelmat eivät ole lainkaan perusteltuja, tai ne ovat täysin epä johdonmukaisia. (5) Yritystason ohjaus ja hallinto ovat riittämättömät pankin vakavaraiseen hallintaan.